

Jaušinimėlis

2016 - 2017 m. m.
RUGSĖJIS - SPALIS Nr. 1

Želvos gimnazijos bendruomenės laikraštėlis

Dovydas Naraškevičius

RUDUO

Miškais, takeliais ir laukais
Spalvingasis ruduo bėgioja.
Jis sveikinasi su visais,
Lapus po kojomis nešioja.

Nudažo įvairiom spalvom
Medžių lapus ir klonius,
Rūkiais apdovanoja mus,
Voratinkliais apkarsto
Jau suartus dirvonus.

Paveikslėlis iš interneto

*Savaip gražus kiekvienas metų laikas, bet ypač gražus
mūsų auksinis rudenėlis. Gražu, kaip krenta auksiniai
lapai, gražu, kaip vėjas pučia krentančius lapus...*

Stasys Katinas, 6 klasė

KĄ JAU SPĖJOME NUVEIKTI?

Minėjome Lietuvos žydų genocido aukų atminimo dieną

Rugsėjo 22-23 dienomis Želvos gimnazijoje, kaip ir visoje šalyje, buvo paminėta Lietuvos žydų genocido aukų atminimo diena, 75-osios jų žudynių metinės. Pasirinktą dieną mokiniai, lydimi gimnazijos muziejaus vadovės Zitės Kriaučiūnienės ir klasių auklėtojų, žvalgėsi po Želvos miestelį - tas vietas, kurios susijusios su kažkada čia gyvenusiais žydų tautybės žmonėmis, jų gyvenimu, darbais. Buvo aplankyta senoji sinagoga, stabtelėta prie paminklo Želvoje gimusiam Nobelio premijos laureatui Aaronui Klugui, žvalgytasi po centrinę Želvos aikštę, kurioje tarpukariu virė margas gyvenimas, stovėjo žydų gyvenamieji namai, veikė jų parduotuvėlės. Prisiminti ir garsesnių čia gyvenusių žydų vardai. Želvos gimnazijos moksleiviai ir mokytojai kasmet dalyvauja akcijose, kurių metu pagerbiamas šiam krašte žuvusių žydų tautybės žmonių atminimas.

Ekskursijos dalyviai – dešimtokai ir dvyliktokai

Ruoškime knygų skirtukus – dalyvaukime akcijoje!

Mūsų gimnazija dalyvauja Ukmergės rajono ugdymo įstaigų bendruomenėms nuo 2016 m. balandžio 23 d. paskelbtoje skaitymo skatinimo akcijoje „Skaityu – rašau - kuriu“. Mokiniai, jų tėveliai ir mokytojai pagamina perskaitytos knygos skirtuką (formatas 5x21), užrašo pavadinimą, jį iliustruoja ir iki gruodžio 1 d. atneša į gimnazijos biblioteką. Skirtukai bus sukljuojami į bendrą juostą ir taip sujungiami į vieną didelį knygų skirtuką - ruošiami REKORDUI. Kviečiu visus dalyvauti šioje gražioje akcijoje ir pasiekti REKORDĄ. Ketvirtokai jau pradėjo ruošti akcijai: gimnazijos bibliotekoje skaitė knygas, o perskaitę kūrė skirtukus, skirtus konkursui.

Mokyklos bibliotekininės Jolantos Gelūnaitės informacija ir nuotrauka

Skirtukus ruošiasi gaminti ketvirtokai

TAIP PAT MOKYKLOJE...

Minėjome Europos kalbų dieną

Rugsėjo 26 d. Europos kalbų diena Europos Tarybos iniciatyva buvo minima jau 15 kartą (nuo 2001 m.). Ji organizuojama siekiant šviesti visuomenę Europos daugiakalbystės klausimais, puoselėti kultūrų ir kalbų įvairovę ir skatinti visus mokytis kalbų mokyklose, universitetuose ir vėliau, juos baigus. Šią dieną minėjome ir mes. Dominyka Aganauskaitė ir Luknė Šeferytė dalyvavo piešinių konkurse Europos kalbų dieniui paminėti (iniciatorė Loreta Graužinienė). 6 - 11 klasės darė lankstinukus apie pasirinktą Europos šalį. Juos buvo galima pamatyti mokyklos bibliotekoje. 6-8 kl. grupėje laimėjo aštuntokių Ievos, Paulinos, Reginos ir Gaudvilės lankstinukus. 9-11 kl. grupėje laimėjo 10 - okų Salvijos, Faustinos, Simonos ir Evaldo lankstinukus. Pats gražiausias ir informatyviausias lankstinukas - Godos Mikalajūnaitės. Lankstinukus vertino komisija: mokyt. Z.Ramoškienė, K.Macijauskienė ir bibliotekininkė J.Gelūnaitė. Godos lankstinuką įvertino ir dvyliktokai, patys nedalyvavę konkurse, todėl turėję teisę juos vertinti. Bibliotekoje taip pat buvo galima pamatyti suvenyrų iš užsienio parodėlę, kurią paruošė rusų k. mokytoja I.Kerzienė.

Mokytojos Daivos Kriaučiūnaitės informacija

Nuotraukose:

Parodėlė gimnazijos bibliotekoje

Konkursui siųsti piešiniai (autorės – Dominyka Aganauskaitė ir Luknė Šeferytė)

Talkino miškininkams renkant giles

Jau ne pirmą kartą pradinių klasių mokytojos **Jolantos Butkienės** mokiniai talkina Ukmergės miškų urėdijos ir Želvos girininkijos miškininkams dalyvaudami įvairiose prasmingose akcijose.

Ši kartą antraklasiai ir jų mokytoja šauniai pasidarbavo rinkdami giles – jų surinkta net 100 kilogramų. Gilės bus daiginamos Ukmergės miškų urėdijos medelyne, o iš ten keliaus į mišką ir augs galingaisiais ąžuolais.

Šaunuoliai mūsų antrokai!

O jiems didelę padėką siunčia Želvos girininkijos girininkas Gintautas Povylus.

„Jaunimėlio“ informacija

Štai kiek gilių surinko antrokai!

Spalio 5-oji buvo Mokytojų diena. Ją minėjome ir mes!

Spalio 5 dieną mūsų mokykloje buvo švenčiama Mokytojų diena. Tą dieną mokytojai mums nevedė pamokų – jiems leidome pailsėti. Mokytojų 11-12 klasių mokiniai. Vaikai nešė ir dovanojo mokytojams gėlių, o patys mokytojai pasibuvę mokykloje vyko į minėjimą ir koncertą Ukmergėje.

Man patiko tokia netradicinė diena mokykloje. O ir mokytojų nuotaika tą dieną, reikia manyti, buvo puiki.

Samelija Gleiznytė, 6 klasė

Mūsų naujokai

Susipažinkime – šeštokė Martyna Stačiokaitė.

Ją kalbino klasės draugas **Lukas Tolvaiša**. Štai ką Martyna papasakojo apie save:

Ji gyvena Balninkuose. Mokosi, kaip sakė, normaliai. Turi tris brolius ir dvi seses. Vienas iš brolių – Edvardas – mokėsi mūsų mokykloje. Mėgstamiausia Martynos pamoka – gamta, muzika – džiazas, hip-hopas. Laisvalaikiu mėgsta valgyti, bėgioti, šokinėti ant batuto. Mėgstamiausia spalva – raudona. Geriausios draugės, kurių jau susirado mūsų mokykloje, - Sonata, Violina, Samelija, Ernesta.

Štai kokia naujokė Martyna. Linkime jai Želvos mokykloje jaustis puikiai!

ŽELVOS NAUJIENOS

Nijolė Vernickienė,
Vlado Šlaito viešosios bibliotekos
Laumėnų kaimo padalinio vyresnioji bibliotekininkė

RUDEINIAI SKAITYMAI TARMISKAI

Paskutinį rugsėjo ketvirtadienį įvairiaspalviai skelbimai kvietė į Želvos parapijos namus ateiti, pasiklausyti ir prisiminti, kaip seniau kalbėjo mūsų senoliai. Nors Tarmių metai praėjo, tačiau pas mus vyko rudeniniai skaitymai tarmiškai. Renginį pradėjo Želvos gimnazijos lietuvių kalbos ir literatūros mokytoja Rasa Povylienė, kuri vedė pamoką apie Želvos krašto tarmes. O čia tai jau tikrai netrūksta tarmiškai kalbančių. Net ir jaunesni menam posakį: „Tuova korve mona žuogarus sutuočio“.

Želvos mokyklos X laidos abiturientė Monika Kalesnikaitė – Blauzdienė, kilusi iš Bajorų kaimo, pristatė savo eilėraščių knygėlę „Pa saulas žiedu“. Pati poetė yra kukli, jautri. Pasakodama apie parašytus posmus, ji paskaitė savo poeziją, kuri yra įdomi savo rašymo būdu. „Su dideliu dėkavoni žemai, žemai lenkiuosi ir drūtai spaudžiu runkieliu. Da narėč sčyrai išbučiuot, macnai apkabint ir paloskavot geros sčestos ir spakainuma pa saulas žiedu“, - sakė autorė. Apie buvusią draugę nuoširdžiai kalbėjo gausiai susirinkę klasės draugai, kas gan retai pasitaiko. Pasirodo, daugumai vyresnės kartos žmonių rūpi savas kraštas, sava šneka. Gražiai pakalbėjo Monikos klasės draugės Irenos Pavlovaitės vyras Eugenijus Varnas, dabar gyvenantis Širvintose, prisipažinęs, kad dažnai mena Moniką kaip ramią, tylią svajotoją. Svečias priminė ir M. Daukšos žodžius: „Nedidelė garbė mokėti kitas kalbas, bet didelė negarbė savos nemokėti“.

2000-aisiais metais autorės literatūrinė kūryba Rytų Lietuvos kultūrinės veiklos centro ir Vilniaus apskrities viršininko administracijos buvo įvertinta diplomais ir padėkomis. Literatūros kritikas Valentinas Sventickas knygos įžanginiame žodyje rašo: „Monika Kalesnikaitė - Blauzdienė yra šiuolaikinės poezijos reiškinys, žinoma, trikdantis (šiame kontekste), bet vertas ir pasigėrėjimo, ir apmąstymų“. Poezijos rinkinys „Pa saulas žiedu“ yra vienintelis mūsų rajone, parašytas šio krašto tarme.

Renginio metu veikė knygos autorės floristikos darbų paroda, kurioje matėme meistriškai sukurtus paprastus koliažus. Monikos kūrybai būdingi natūralūs gamtiniai atspalviai, savitas požiūris į gamtos vaizdus.

Šio susitikimo organizatoriai – Želvos gimnazijos muziejus, bendruomenė, parapijos namai, Šeimos centras surengė puikią popietę, kurią praleidome įdomiai, turiningai, praturtėjome dvasiškai.

Į renginį susirinko nemažas būrys svečių

Nedaug turime poetų, kuriančių tarmiškai.
Monika Kalesnikaitė – Blauzdienė – viena iš jų.

Siūlome paskaityti porą jos eilėraščių.
Primename, jog mūsų, Želvos, krašto tarmė –
Rytų aukštaičių anykštėnų (pakraščiuose –
širvintiškių, uteniškių)

Pa saulas žiedu

Per tvorų in sodų
Pieršokau basa,
Nesušlapau kojų,
Nors buva rasa.

Rūtiela žaliuova,
Metiela žaliuova,
Gierų navyną
Muon pranašuova.

Par tvorų in sodų
Vėl šoksiu basa,
Pa saulas žiedu
Išdžius rasa.

Saula atuoja

Saula atuoja,
Runku pamoja,
Auksų pasėja,
Raskažį padėja.

Rūkų išsklaidė,
Sopulius išbaidė,
Uošaras nušluostė
Na žiemes bluosta.
Rasa surinka
Na žuolia šilka.

Saula atuojus
Laimį nokina,
Duonų augina.
Viltį palika
Un žuolia vainika...

Ne tik sielai, bet ir kūnui...

Pamėginkite pasigaminti.
Paragausite – nenusivilsite.

Moliūgų „saldainiai“

- 2 kg moliūgų
- 1 kg cukraus
- 1 valg. š. citrinos rūgšties
- truputis apelsino žievelės
- truputis citrinos žievelės

Moliūgus nulupti, supjaustyti vidutinio dydžio gabalėliais, užberti cukrumi ir palaikyti per naktį. Susidarius sirupui, moliūgus išgriebti. Į moliūgų sirupą suberti citrinos rūgštį, tarkuotas apelsino ir citrinos žievelės ir užvirti. Verdantį sirupą pilti ant moliūgų ir palaikyti 10-12 val. Tada užvirti sirupą kartu su moliūgų gabalėliais, ant mažos ugnies pavirti 2-4 min. (kad moliūgai neištižtų). Moliūgų gabalėlius išgriebti, labai gerai nuvarvinti ir džiovinti.

Siūlo mokytoja Rasa

Mūsų kelionės

Išvyka į televiziją

Spalio 11 dieną mūsų klasei pasitaikė proga vėl nuvykti į

„Lietuvos tūkstantmečio vaikų“ laidos filmavimą. Mes ten lydėjome savo šaunųjį klasės draugą Roką Kalesnyką. Nuvykę į Lietuvos televiziją laukėme, kol mus įleis į studijos salę. Prasidėjus laidos filmavimui sėdėdami tribūnose mes triukšmingai palaikėme Roką. Pirmąjį turą jis įveikė nesunkiai. Rokas užėmė prizinę trečiąją vietą. Mes irgi jaudinomės kartu su draugu. Buvome laimingi, kad galėjome vykti kartu. Įspūdžių paliko ir aplankytas televizijos bokštas, iš jo pamatytas nuostabusis Vilnius. Ši išvyka dar labiau suartino mūsų klasę.

*Aštuntokės Judita, Aistė, Joana ir Augustė
Juditos Daševskytės nuotrauka*

Muziejaus naujienos – 2016 m. rugsėjis

Vasara – naujų įspūdžių, patirčių metas. Tad ir muziejuje jų netrūko.

Senos fotografijos

Maloni staigmena – gavome pašto siuntinį iš Marijampolės nuo garsaus Želvos fotografo Juozo Juknevičiaus (1899–1986 m.) dukters Aldonos Motiejūnienės. Buvusi mūsų mokyklos 17-osios laidos abiturientė (g. 1948 m.) atsiuntė 30 nespaltotų nuotraukų su senąja Želva, šio krašto vaizdais ir žmonėmis. Nuotraukos unikalios, jose užfiksuota įdomi Želvos praeitis. Daug jų iš mokyklos, bažnyčios, želviečių gyvenimo. Bene įdomiausia – **Želva pasitinka Prezidentą Antaną Smetoną...**

Dingusi Želva

Iš muziejaus archyvo nuotraukų parengtas naujas leidinėlis – „Dingusi Želva“. Lankstinuke sugrupuotos fotografijos, menančios praeitį ir rodančios pasikeitusią, puošnesnę Želvą. Iliustracijos su tekstais. Leidinuką galima rasti muziejuje.

Po 50-ies metų

Gražus vasaros įvykis buvo 17-osios abiturientų laidos susitikimas po 50-ies metų (auklėtoja – mokyt. S. Vercinkevičiūtė). Iš 16 (baigė 19, 3 mirę) dalyvavo 8. Dar kartą sugrįžo į savo mokyklą pusė klasės – po pusės šimtmečio! Kokia gera jiems buvo mokykla, kad vaikystės įspūdžių neištrynė laikas – „...ir ačiū visiems Mokytojams už atiduotą širdį mums, tada dar vaikams...“

Sušildyti Atmintimi

Rugsėjo 17 dieną Rezistencijos aukų Atminimo Šventėje, pažymint Baltojo Kryžiaus 25-erių metų sukaktį, mūsų gimnazijos mokiniai dalyvavo kaip skaitovai, iškilmingos procesijos dalyviai. Muziejus šia proga parengė parodą, papildė informacinę medžiagą apie Želvos krašto partizanus; mokytoja R. Povylienė skaitė pagrindinį pranešimą „Želvos krašto partizanai“. Šiuo iškilmingu renginiu, kurį organizavo LPKTS Ukmergės skyrius (vadovė Aldona Kalesnykienė), gaivino šio krašto istoriją...

Poetai

Į „gyvenimą“ atėjo dvi naujos mūsų krašto poezijos knygos. Stasė Kairytė – Čirbienė (25-oji laida) savo eilėraščius sudėjo į eilėraščių rinkinį „Gegužės žiedai“, o 10-osios laidos abiturientė Monika Kalesnikaitė – Blauzdiene parengė tikrą naujieną – knygėlę „Po saulės žiedu“, į kurią surašė gimtąja tarpe (gimusi ir augusi Bajorų kaime) parašytus eilėraščius. Jo pristatymą, dalyvaujant pačiai autorei, rugsėjo 29-ąją surengė muziejus ir Želvos bendruomenė Parapijos namuose. Unikalaus rinkinio autorė parengė savo floristinių darbų (verbų, paveikslų) parodą. Popietėje dalyvavo Monikos klasės bičiuliai, Kalesnikų giminės iš Bajorų, Kiaukliškių žmonės, Ukmergės literatų ir Želvos šviesuomenės atstovai. Autorė ir skaitė savo kūrybą, ir tarmiškai šmaikštavo. Sulaukė gražių sveikinimų, netrūko jaukių apsikabinimų, gėlių ir bučinių... Tai buvo ne tik rudeniniai poezijos skaitymai, bet ir 10-osios laidos abiturientų susitikimas. Beje, ši klasė susitinka kasmet. Gražu!

Tik mūsų svečiai stebėjosi, kad nėra mokinių. Nejau jiems neįdomu, kaip jų seneliai, protėviai kalbėjo?

Svečiai iš toli

Spalio 1-ąją Želvoje ir mūsų muziejuje lankėsi Želvos išeivijos žydų atstovai iš Urugvajaus (Pietų Amerika) - aštuoniasdešmetis Maxim Greiss su dukra Patricia Greiss. Jie ieškojo savo tėvų Basės ir Abelio Greiss, gimusių, augusių Želvoje ir gyvenusių čia iki 1928 metų, pėdsakų. 1928 m. šeima emigravo į Pietų Ameriką. Svečiai kalba ispaniškai, tad jiems vertėjo Rimas Leonavičius, irgi žydų tautybės jaunuolis, urugvajietis, baigęs žurnalistikos mokslus VU. Džiaugėsi, kad moka lietuvių kalbą. Kokias erdves reikia įveikti, kad pasiektum Želvą, miestelį, kurio nepažįsta ir kuriame yra kuklus muziejus su užrašytom Želvos žydų istorijom. „Želva susirado lobį, ir čia pasidarė šviesu“, - taip prieš keletą metų ištare apie muziejų žymioji Klugų giminės moteris Sara Klug, surašiusi savo šeimos istoriją, dovanojusi nuotraukų. Dabar tai patvirtino žmonės iš toli. Jų žodžius lydėjo ašaros.

Maxim Greiss atsisveikindamas sakė dar sugrįšiąs, atvešiąs senų nuotraukų papildyti muziejaus ekspoziciją. Jie su dukra buvo laimingi, kad daug sužinojo, nors jų šeimos istorija muziejuje neužrašyta...

Išlydėdami svečius, kurie maloniai kalbėjosi su mūsų mokinukais, truputį nusiminėme, kad mūsiškiai ne itin mandagūs: neištraukia rankų iš kišenių, neatmeta gobtuvų ir kalbinami nenuoširdūs...

Dėkui

Muziejaus vadovė pasidžiaugdama dėkoja klasių auklėtojams už dalyvavimą akcijoje „Atminties kelias“, už dėmesingumą ir rimtį ekskursijoje po senąją Želvą. Ačiū gimnazijos direktoriui už pritarimą ir pagalbą.

Muziejuje – svečiai iš Urugvajaus. R. Povylienės nuotrauka

Šį „Jaunimėlį“ padėjo parengti:

Mokytojos Daiva Kriaučiūnaitė, Jolanta Butkienė, Zita Kriaučiūnienė, bibliotekininkė Jolanta Gelūnaitė, mokiniai Dovydas Naraškevičius, Stasys Katinas, Samelija Gleiznytė, Lukas Tolvaiša, Joana Urbonavičiūtė, Aistė Armonavičiūtė, Augustė Cimbolaitė, Judita Daševskytė. Ačiū jiems!

Maketavo Rasa Povylienė

Želvos gimnazija, 2016 – 10 – 14

RAŠYKITE MUMS: zelvosjaunimelis@gmail.com

